Katero sodišče je pristojno

Bolgarija

1 Ali se moram obrniti na redno civilno sodišče ali na specializirano sodišče (na primer delovno sodišče)?

V civilnih postopkih redna sodišča obravnavajo spore in druga pravna vprašanja, ki izhajajo iz civilnopravnih razmerij (člen 14(1) Zakonika o civilnem postopku (*Graždanski procesualen kodeks*) (ZCP)) ter sodijo v njih. Nekatera velika okrožna sodišča imajo samostojne gospodarske oddelke, ki so ločeni od kazenskih in civilnih oddelkov.

Izjema od tega so odškodninske tožbe za škodo, ki je bila posameznikom ali pravnim osebam povzročena s protipravnimi ravnanji, dejanji ali opustitvami izvršilnih organov ali njihovih uradnikov v okviru izvajanja upravnih nalog. V takih primerih so izvirno pristojna upravna sodišča, ki obravnavajo vse upravne zadeve v zvezi z izdajo, spremembo, preklicem ali razveljavitvijo upravnih aktov in upravnih pogodb ter varstvom pred nepravilnim ravnanjem in opustitvami upravnih organov, razen v primerih, v katerih je pristojno vrhovno upravno sodišče (*Varhoven administrativen sad*). Na področju civilnega prava niso ustanovljena nobena druga specializirana sodišča.

V skladu z bolgarskim pravom lahko žrtev kaznivega dejanja vloži odškodninsko tožbo za nastalo škodo tako v civilnem postopku kot v kazenskem postopku zoper obdolženca. Civilno tožbo v kazenskem postopku je mogoče vložiti zoper toženo stranko, pa tudi zoper druge osebe, ki so civilno odgovorne za škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem. Opozoriti je treba, da lahko sodišče zavrne obravnavo civilne tožbe v kazenskem postopku. V takem primeru lahko žrtev vloži tožbo in uveljavlja svoje pravice v običajnem civilnopravnem postopku.

2 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna redna civilna sodišča (tj. sodišča, ki so pristojna za take zadeve)?

2.1 Ali obstaja razlika med nižjimi in višjimi rednimi civilnimi sodišči (npr. okrožna sodišča kot nižja sodišča in regionalna sodišča kot višja sodišča) in če je tako, katero sodišče je pristojno za mojo zadevo?

Okrajno sodišče (*rayonen sad*) je glavno sodišče, ki je izvirno pristojno za civilne zadeve, razen tistih, ki spadajo v izvirno pristojnost okrožnega sodišča (*okražen sad*) (člen 103 ZCP).

V skladu s členom 104 ZCP so okrožna sodišča izvirno pristojna za:

ugotavljanje ali izpodbijanje starševstva, prenehanje sorodstva po posvojitvi, razglasitev osebe za pravno nesposobno ali umik take razglasitve nesposobnosti;

lastništvo ali stvarne pravice na premoženju, če je znesek vašega zahtevka višji od 50 000 BGN;

civilne ali gospodarske spore glede zneskov, ki so višji od 25 000 BGN (razen če se vaša zadeva nanaša na plačilo preživnine, zahtevek v skladu z delovnim pravom ali izterjavo neupravičenih odhodkov);

nedopustne, ničnе in nepravilne registracije podjetij, kadar je izvirna pristojnost okrožnih sodišč za registracijo določena z zakonom;

terjatve, ne glede na višino zneska, ki so združene v en tožbeni zahtevek v pristojnosti okrožnega sodišča, če se bodo preučile v okviru istega postopka;

spore, za obravnavo katerih je okrožno sodišče pristojno v skladu z drugo zakonodajo.

V skladu s trgovinskim zakonom (*Targovski Zakon*) zadeve glede zaščite pravic družbenikov, izpodbijanja odločitev delničarjev družbe, pridobitve sklepa o preklicu ustanovitve družbe, pridobitve sklepa o prenehanju družbe ali začetka postopka v primeru insolventnosti obravnava okrožno sodišče, ki je krajevno pristojno za območje registriranega sedeža družbe. Pristojno stečajno sodišče je okrožno sodišče, ki je pristojno na območju, kjer ima gospodarski subjekt sedež ob vložitvi predloga za začetek postopka v primeru insolventnosti.

Upravna sodišča imajo izvirno pristojnost v odškodninskih zadevah zaradi škode, nastale zaradi nezakonitih aktov, dejanj ali opustitev upravnih organov in uradnikov.

Civilno tožbo v kazenskem postopku obravnava sodišče, pristojno za obravnavo storjenega kaznivega dejanja.

2.2 Krajevna pristojnost (je sodišče v mestu A ali mestu B pristojno za mojo zadevo?)

2.2.1 Splošno pravilo krajevne pristojnosti

Obrniti se morate na sodišče, ki je pristojno v okraju (*rayon*), kjer ima toženec prebivališče ali registrirani sedež ali glavni sedež.

Tožbe zoper pravne osebe je treba vložiti pri sodišču, pristojnem glede na registrirani sedež. V sporih, ki izhajajo iz neposrednega poslovanja z oddelki ali podružnicami pravnih oseb, se lahko tožba vloži pri sodišču, ki je pristojno za kraj, kjer se nahajajo navedeni oddelki ali podružnice.

Tožbe proti državi in vladnim institucijam, vključno z njihovimi oddelki in izpostavami, je treba vložiti pri sodišču, na območju katerega je prišlo do pravnega razmerja, iz katerega izvira spor. Če je to pravno razmerje nastalo v tujini, je treba tožbo vložiti pri pristojnem sodišču v Sofiji.

Tožbo zoper osebo, ki nima znanega naslova, je treba vložiti pri sodišču, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča zagovornika ali pravnega zastopnika te osebe, ali, če to ni mogoče, za kraj stalnega prebivališča tožeče stranke. To velja tudi, če tožena stranka prebiva zunaj Bolgarije. Če tudi tožeča stranka prebiva zunaj Bolgarije, je treba tožbo vložiti pri pristojnem sodišču v Sofiji.

Tožbe zoper mladoletne osebe ali osebe brez pravne sposobnosti je treba vložiti pri sodišču, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča njihovega zakonitega zastopnika.

Tožbe, ki se nanašajo na dediščino, popoln ali delni umik oporoke, delitev dediščine ali preklic prostovoljne delitve, je treba vložiti glede na kraj uvedbe dedovanja. Če je pokojnik bolgarski državljan, dedovanje pa je uvedeno zunaj Bolgarije, je treba tožbo vložiti bodisi pri sodišču, na območju pristojnosti katerega je imel pokojnik zadnje prebivališče v Bolgariji, bodisi pri sodišču, ki je pristojno za kraj, v katerem se nahaja premoženje.

2.2.2 Izjeme od splošnega pravila

2.2.2.1 Kdaj lahko izbiram med sodiščem v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo) in drugimi sodišči?

Zahtevek za poravnavo finančne terjatve na podlagi pogodbe se lahko vloži pri sodišču, ki je pristojno za kraj trenutnega prebivališča nasprotne stranke.

Preživninski zahtevki se lahko predložijo tudi sodišču, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča vložnika.

Tudi delavci lahko zoper delodajalca vložijo tožbo na sodišču, ki je pristojno na območju njihovega običajnega kraja dela.

Spori v okviru delovnega prava med tujci, družbami ali skupnimi podjetji, ki imajo registrirani sedež v Bolgariji, na eni strani in tujimi uslužbenci, ki so zaposleni pri navedenih subjektih v Bolgariji, na drugi strani so v pristojnosti sodišč na območju delodajalčevega registriranega sedeža, razen če so se stranke dogovorile drugače.

Za spore v okviru delovnega prava med zaposlenimi z bolgarskim državljanstvom, ki delajo v tujini za bolgarske delodajalce, so pristojna sodišča v Sofiji, če je tožba vložena zoper delodajalca, če pa je tožba vložena zoper zaposlenega, pa sodišča, na območju katerih imajo zaposleni prebivališče v Bolgariji.
Tožbo zaradi protipravne škode je mogoče vložiti na sodišču, kjer je nastala škoda.
Zoper tožene stranke iz različnih sodnih okrožij ali v zvezi s premoženjem, ki se nahaja v več sodnih okrožjih, se lahko vloži tožba pri sodišču po izbiri tožeče stranke v enem od teh okrožij.

2.2.2.2 Kdaj moram izbrati drugo sodišče namesto sodišča v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo)?

Tožbe, ki se nanašajo na stvarne pravice na premoženju, delitev solastništva ali določitev meja ali ponovno vzpostavitev lastninskih pravic na nepremičnini, je treba vložiti pri sodišču, na območju pristojnosti katerega je premoženje. Tožbe, ki se nanašajo na pogodbe, s katerim se potrjujejo stvarne pravice na nepremičnini ali katerih namen je prenehanje, delitev ali razveljavitev pogodbe v zvezi z nepremičnino, je treba prav tako vložiti pri sodišču, na območju pristojnosti katerega je premoženje.
Tožbe potrošnikov in zoper njih je treba vložiti pri sodišču, ki je pristojno za trenutni naslov potrošnika, če tega ni, pa za kraj stalnega prebivališča potrošnika.
Odškodninske tožbe na podlagi zakonika o zavarovanju (*Kodeks za zastrahovaneto*), ki jih oškodovanec sproži proti zavarovatelju, Jamstvenemu skladu (*Garancionen fond*) ali nacionalnem uradu bolgarskih avtomobilskih zavarovateljev (*Nacionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrahovateli*), je treba vložiti pri sodišču, ki je pristojno za kraj, kjer je bil stalno prebivališče ali sedež tožnika, ko je prišlo do zavarovanega dogodka, ali za kraju zavarovanega dogodka.
Odškodninsko tožbo za škodo, ki je nastala zaradi kaznivega dejanja, je treba v primeru hkratne obravnave v kazenskem postopku vložiti pri sodišču, pri katerem je bila vložena kazenska obtožba.

2.2.2.3 Ali lahko stranki izbereta sodišče, ki običajno ne bi bilo pristojno?

Zakonsko določene pristojnosti načeloma ni mogoče spremeniti s sporazumom med strankami.
Vendar lahko stranke v premoženjskem sporu odstopijo od pravil o krajevni pristojnosti, če podpišejo sporazum, s katerim se pristojnost podeljuje določenemu sodišču. To pa ni mogoče, če se zadeva nanaša na stvarne pravice na nepremičnini, delitev solastništva, določitev meja ali ponovno vzpostavitev lastninskih pravic na nepremičnini, pogodbo, s katero se potrjuje obstoj stvarnih pravic na premoženju, ali pa se nanaša na prekinitev, razveljavitev ali razglasitev ničnosti nepremičninske pogodbe, saj v teh primerih zakon določa, katero sodišče je krajevno pristojno.
Pri zahtevkih, ki zadevajo varstvo potrošnikov ali delovno pravo, so sporazumi med strankami glede pristojnega sodišče veljavni le, če so bili podpisani po nastanku spora.
Stranke v premoženjskem sporu se lahko dogovorijo za rešitev zadeve z arbitražo, razen če se zadeva nanaša na stvarne pravice ali nepremičnino, plačilo preživnine ali delovno pravo. Za začetek arbitražnega postopka morajo vse vključene stranke skleniti poseben postopkovni sporazum (*arbitražno sporazumenie* ali arbitražni sporazum). Arbitražno sodišče lahko uporabi vse ustrezne vire mednarodnega prava in poseben bolgarski vir: zakon o arbitraži v mednarodnih trgovinskih sporih (*Zakon za mezdunarodniya targovski arbitraž*).
V skladu z zakonom o arbitraži v mednarodnih trgovinskih sporih arbitražni sporazum pomeni, da vse udeležene stranke pozovejo arbitražno sodišče, naj reši vse spore ali del sporov, ki lahko nastanejo ali so nastali med njimi v določenem pogodbenem ali nepogodbenem razmerju. Sporazum je lahko arbitražna klavzula v drugi pogodbi ali ločen sporazum. Arbitražni sporazum mora biti v pisni obliki. Arbitražno sodišče je lahko stalna institucija ali pa se ustanovi prav za rešitev določenega spora. Sedež ima lahko zunaj Bolgarije, če je ena od strank običajno zunaj Bolgarije, ima tam sedež v skladu s svojim statutom ali ima tam glavno poslovodstvo.

3 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna specializirana sodišča?

Upravna sodišča so edina specializirana sodišča v Bolgariji, ki so pristojna za reševanje civilnopravnih sporov.
Odškodninske tožbe zoper izvršilne organe se lahko vložijo pri upravnem sodišču, ki je pristojno za kraj, kjer je prišlo do škode, ali kraj trenutnega naslova ali registriranega sedeža oškodovanca, če pa so taki zahtevki povezani z izpodbijanjem samega upravnega akta, se morajo vložiti pri sodišču, ki je pristojno za naslov ali sedež pritožnika (člen 133(5) zakonika o upravnem postopku (*Administrativno procesualen kodeks*)).
Vse upravne zadeve so v pristojnosti upravnih sodišč, razen tistih, ki so v pristojnosti vrhovnega upravnega sodišča. Vrhovno upravno sodišče ima izvirno pristojnost v zadevah izpodbijanja: uredbe, ki jo je izdal javni organ, ki ni občinski svet, uredbe, ki jo je izdal svet ministrov, ministrski predsednik, njegov namestnik ali minister, odločbe vrhovnega sodnega sveta, uredbe, ki jo je izdala nacionalna banka Bolgarije in katere koli druge uredbe, za katero zakon določa, da je zanjo izvirno pristojno vrhovno upravno sodišče.

Zadnja posodobitev: 10/09/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.